

**MEKGWA-TSAMAIISO YA TIRISO LE DIKOPO
TSE DI AMOGETSWENG KA MOLAO WA
THOTLOETSO YA GO NEWA
TSHEDIMOSETSO, WA 2000. (PAIA)**

1. Matseno

Molao wa Thotloetsa ya go Nwa Tshedimose tso kgotsa Promotion of Access to Information Act (PAIA) ke molawana o o tswang go karolo 32 wa Molaotheo wa Aforika Borwa. Molao ono o letla setšhaba kgotsa baagi go nwa direkoto tse di tshwerweng ke puso kgotsa ke setlamo sa puso. Jaaka setlamo, re na le boikarabelo jo re bo neilweng ke Molao jwa go dira tumalano le dipatlafalo tsa one. Ka ntlha ya Molao ono, Mokhuduthamaga-Mogolo (CEO) ke Motlhankedi-Mogolo wa Tshedimose tso (CIO), e bile o abetse Motlatsa-Motlhankedi wa Tshedimose tso tiro ya go diragatsa maikarabelo go ya ka Molao.

2. Boikaelelo

MAIKAELELO A tokomane eno ke go tlamela ka mekgwa-tsamaiso ya go tsamaisa le go diragatsa dikopo tse di amogetsweng go ya ka Molao wa Thotloetsa ya go Nwa Tshedimose tso, go akaretsa le go kwala le go romela Pego e e yang go SAHRC ya Karolo 32.

3. Ditlhaloso

MAREO	DITLHALOSO
Motlhankedi wa Tshedimose tso	<p>Motlhankedi-Mogolo wa Tshedimose tso wa HSRC ke Motlhankedi wa Tshedimose tso jaaka go tlhalosiwa mo Molaong.</p> <p>Motlhankedi wa Tshedimose tso a ka nna a abela Motlatsa-Motlhankedi wa Tshedimose tso wa HSRC thata kgotsa boikarabelo jo a bo rwesitsweng kgotsa jo a bo pegilweng ke Molao.</p> <p>Kabo epe ya maikarabelo:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ e tshwanetse go dirwa ka lekwalo;▪ ga e thibele motho yo o abileng maikarabelo ano go diragatsa thata e a nang le yone kgotsa go diragatsa maikarabelo a a nang le one; e bile▪ ka dinako tse dingwe, motho yoo a ka maa gogela maikarabelo ao kwa morago kgotsa a a tlhabolola ka lekwalo.
Motlatsa-Motlhankedi wa Tshedimose tso	<p>Motlhankedi-Mogolo wa Tshedimose tso wa HSRC o tshwanetse go tlhopha (ba)motho gore a nne (Ba)Motlatsa-Motlhankedi wa Tshedimose tso ka fa go tlhokegang ka gone go dira gore Bakopa-tshedimose tso ba direkoto tsa yone ba kgone go fitlhelela Lekgotla la Patlisiso la Disaense tsa Batho.</p> <p>Motlhankedi-Mogolo wa HSRC o tlhomile Mokaedi wa: Laeaborari le Ditirelo tsa Tshedimose tso gore a nne Motlatsa-Motlhankedi wa Tshedimose tso wa HSRC.</p>
Rekoto	<p>Malebana le HSRC rekoto e raya tshedimose tso epe e e rekotilweng:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ go sa kgathalasege tsela e e rekotilweng ka yone kgotsa gore e rekotilwe mo go eng;▪ e e tshwerweng ke setlamo sa puso kgotsa e e leng ka fa tlase ga taolo ya sone; le▪ le fa e ka tswa e ne e tlhamilwe ke setlamo seo sa

	<p>puso kgotsa e sa tlhamiwa ke sone.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ go sa kgathalasege gore rekoto eo e nnile gone leng
Khomišini ya Ditshwanelo tsa Batho	E raya Khomišini ya Ditshwanelo tsa Batho ya Aforika Borwa e go buiwang ka yone mo go karolo 181 (1)(b) ya Molaotheo.
Mokopa-tshedimisetso	Motho ope yo o dirang kopo ya go newa rekoto ya HSRC
Mokopi yo o batlang rekoto ya tshedimisetso ya poraefete	Motho yo o batlang go newa rekoto e e nang le tshedimisetso ya botho ka mokopa-tshedimisetso;
PAIA	Molao wa Thotloetsa ya go Bona Tshedimisetso, wa bo 2 wa ka 2000
Malatsi a Tiro	A raya malatsi ape fela kwantle ga Bolamatlhatso, Bosontaga kgotsa malatsi a boikhutso, jaaka go tlhalosiwa mo go karolo 1 ya Molao wa Malatsi a Boikhutso, wa ka 1994 (Molao, Wa bo 36 wa 1994)
Boikuelo	Boikuelo ke thulaganyo ya go kopa gore tshwetso e e dirilweng ke motlhankedi e fetolwe semmuso.

4. Thulaganyo-Taolo ya ga Jaanong

Le naane leno la mokgwa-tsamaiso le kwadilwe go ya ka thulaganyo ya ditaelo tse di latelang:

- Molaotheo, wa 1996 (Karolo 32)
- Molao wa Thotloetsa ya go Bona Tshedimisetso, wa bo 2 wa 2000

5. Mekgwa-tsamaiso ya go dira dikopo tse di amogetsweng ka PAIA

1. Dikopo tsotlhe tsa PAIA di amogelwa ke kantoro ya Motlhankedi-Mogolo wa Tshedimisetso.
2. Fa a amogela kopo, mokopa-tshedimisetso o tla newa ditokomane fa di kgona go bonwa motlhofo. Fa di sa kgone go bonwa, mokopa-tshedimisetso o tshwanetse go dira dilo tumalanong le dipatlafalo tsa mokgwa-tsamaiso (wa bo 5 mo mmanualeng wa HSRC wa PAIA).
3. Mokopa-tshedimisetso o tshwanetse go tlatsa Foromo A (Kopo ya go newa rekoto ya setlamo sa puso) le go e isa ka seatla, ka fekeke kgotsa ka imeile.

Aterese ya mmila:

Kago ya HSRC
134 Church Street
Pretoria, 0001

Imeile go: researchoutputs@hsrc.ac.za

Fekese go 012 302 2041

Foromo e e tladiwang e tshwanetse go tlamela ka dintlha tsa rekoto e e kopilweng. Mokopa-tshedimisetso o tshwanetse go akaretsa tshedimisetso e e latelang ka metlha:

- Go supa leina le go tilaola gore mokopa-tshedimisetso ke mang
- Go supa mofuta wa tshedimisetso e e batlegang

- Go kwala aterese ya poso kgotsa nomore ya fekese mo Aforika Borwa, kgotsa aterese ya imeile
 - A supe tshwanelo e a batlang go e dirisa kgotsa go e sireletsa mme a ntshe lebaka la go bo a tlhoka rekoto
 - A supe mofuta wa karabo ya kopo ya gagwe, kwantle ga karabo e e kwadilweng, e a eletsang go e newa, ka dipampiri tse di maleba
 - A ntshe bosupi jwa maemo a gagwe a tiro, fa a kopa go newa tshedimisetso mo boemong jwa yo mongwe.
 - Fa Mokopa-tshedimisetso a sa tthomamisege gore direkoto tse a di batliwang d kae, a ka nna a ikgolaganya le Mokaedi wa: Batsamaisi ba Tshedimisetso ba ba tla thusang ka go tthaola rekoto e e batliwang.
4. Fa a kgotsofaletse tshedimisetso e a e neilweng, rekota kopo mo **Rejisetareng ya Dikopotsa PAIA** – letlha, mokopa-tshedimisetso, direkoto tse di kopilweng, lefelo le direkoto tse di kopilweng di leng kwa go lone, letlha leo memorantamo o neng wa fetisediwa go mokaedi yoo ka lone, letlha leo direkoto di rometsweng ka lone go mokopa-tshedimisetso.
 5. Fa Foromo A e sa tshwaragangwa fano kgotsa e sa tladiwa ka botlalo, tsweetswee itsise mokopa-tshedimisetso ka lekwalo ka tshedimisetso e e tthaelang mme o romele Foromo A go mokopa-tshedimisetso.
 6. Fa direkoto tse di kopiwang di le kwa setlamong se sengwe sa puso, motlhankedi wa tshedimisetso a ka fitisetsa kopo go motlhankedi wa tshedimisetso wa setlamo se sengwe sa puso (Karolo 20 - PAIA)
 7. Fa Foromo A e tladitswe ka botlalo, kwala lekwalo le le bontshang gore o e amogetse mme o le romele, ka sekai, ka imeile, ka fekese kgotsa ka lekwalo le le yang go mokopa-tshedimisetso.
 8. Tthaola lefelo le tshedimisetso e e kopiwang e leng kwa go lone mo teng ga HSRC.
 9. Kwala memorantamo o o tla saeniwang le go amogelwa semmuso ke Motlatsa-Motlhankedi wa Tshedimisetso (DIO), o o kopang gore tshedimisetso e fetisediwe go CIO. Tshwaraganya kopo ya ntlha le ditokomane tsotlhe fano tse di tshegetsang bosupi (ka sekai, PAIA, Mmanuale wa PAIA). Kgomaretsa setikara se sehibidu sa potlako mo khabareng ya tshedimisetso eno e e romelwang. Ps. gatelela botlhokwa jwa go arabela seno mo malatsing a le 30.
 10. Fa tshedimisetso e ise e amogelwe mo dibekeng di le 2, romela kakololo kwa yuniting e tshedimisetso e leng kwa go yone.
 11. Fa o sena go amogela direkoto, phuthela tshedimisetso gape; kwala memorantamo o o yang go Motlatsa-Motlhankedi wa Tshedimisetso (DIO), o o tshwailweng CIO, o mo kope gore a golole rekoto e e yang go mokopa-tshedimisetso. Tshwaraganya ditokomane tse di tshegetsang bosupi le memorantamo fano, tse di latelang: kopo ya ntlha, terafote ya lekwalo la karabo le direkoto tse di kopilweng.
 12. Fa DIO a sena go e amogela, romela direkoto go mokopa-tshedimisetso.
 13. Go tla dirisiwa ditirelo tsa courier go ikaegile ka gore kopo e potlakile go le go kana kang.

6. GO BEREKANA LE BOIKUELO

1. Maikuelo a a amogelwang ke Motlhankedi wa Tshedimose tso, a tshwanetse go romelwa ka bonako kwa Lefapheng la Semolao la HSRC gore go tsewe kgato ka one/go tlhagisiwe kgakololo.
2. Rekota boikuelo mo **Rejisetareng ya Dikopo tsa PAIA** – letlha, mokopa-tshedimose tso, mofuta wa boikuelo; letlha le memo o rometsweng ka lone go lefapha la Ditirelo tsa Semolao.
3. Kwala memo o bo o tshwaraganya boikuelo jo bo yang go Mokaedi wa: Ditirelo tsa Semolao gore go tsewe kgato ka jone.

7. KAROLO 32 YA PEGO

Pego e tshwanetse go romelwa go Khomišini ya Ditshwanelo tsa Batho ya Aforika Borwa ka di 31 Motsheganong wa ngwaga le ngwaga. E tshwanetse go tlhagisa dikopo tse di rometsweng kwa ditlamong tsa puso jaaka dipholo tsa dikopo tseo mo teng ga lobaka lwa ngwaga wa ditšhelete wa go ntsha pego, ke gore, ka di 01 Moranang go fitlha ka di 31 Mopitlwe. Pego e tla romelwa ke Motlatsa CIO mo boemong jwa ga CIO.

Pego ya Karolo 32 e tshwanetse go kwalwa ka mokgwa o o latelang:

PEGO GO YA KA 32 YA PAIA

LEINA LA SETLAMO SA PUSO:

- a) palo ya dikopo tse di amogetsweng tsa go newa tshedimose tso;
- b) palo ya dikopo tsa go newa tshedimose tso tse di amogetsweng ka botlalo;
- c) palo ya dikopo tsa go newa tshedimose tso tse di abilweng go ya ka karolo 46;
- d) palo ya dikopo tsa go newa tshedimose tso tse di gannweng gotlhelele le tse di gannweng go sekae fela le palo ya makgetlo ao go gana go ntsha tshedimose tso gotlhelele kgotsa go sekae fela go neng go ikaegile ka taelo nngwe le nngwe ya Molao;
- e) palo ya makgetlo ao dinako tse di tlhalosiwang go karolo 25 (1) di neng tsa atolosiwa go ya ka karolo 26 (1);
- f) palo ya maikuelo a mo teng ga setheo a a tlhatlhetsweng go balaodi ba ba maleba, le palo ya dikgetse tse mo go tsone, ka ntlha ya go bo go tlhatlhetswe maikuelo a mo teng ga setheo, mokopa-tshedimose tso a neng a newa rekoto;
- g) palo ya maikuelo a mo teng ga setheo a a neng a tlhatlhelwa ka ntlha ya gore kopo ya go newa tshedimose tso e ne e ganngwe go ya ka karolo 27;
- h) palo ya dikopo kwa kgotlatshekelong tse di neng tsa tlhatlhelwa ka ntlha ya gore boikuelo jwa mo teng ga setheo bo ne bo lejwa e le jo bo sa amogelwang go ya ka karolo 77 (7); le;
- i) ka ntlha ya mabaka a mangwe a a ka tlhalosiwang.

Ditshwaelo ka mathata a go kopanwang le one mo tsamaisong ya PAIA:

Leina la motlhankedi wa tshedimose tso:

Mosaeno:

Letlha:

DINTLHA TSA GO IKGOLAGANYA LE SAHRC

Motho yo go ka ikgolaganngwang nae: Chantal Kisoona kgotsa Nokwanda Molefe

Nomoro ya mogala: +27 11 484 8300

Nomoro ya Fax +27 11 484 1360

Imeile: PAIA@sahrc.org.za

Aterese ya Tiro: PAIA Unit: The Research and Documentation Department
29 Princess of Wales Terrace,
Cnr York and St Andrews Street,
Parktown, Johannesburg

Aterese ya Poso: Private Bag 2700
Houghton
Johannesburg
2041

Webosaete: www.sahrc.org.za